

Synpunkter på Europeiska kommissionens förslag till nytt försäkringsförmedlingsdirektiv (COM (2012)360 final)

Inledning

Försäkringsförmedlingsdirektivet implementerades i svensk rätt den 1 juli 2005 genom lagen (2005:405) om försäkringsförmedling (cit. försäkringsförmedlingslagen, FfL).¹ Som med så mycket annan reglering på finansmarknaden dröjde det inte många år innan man inom EU började diskutera en översyn av direktivet. I juli 2012 presenterades således Europeiska kommissionens förslag (COM (2012) 360 final) till Europaparlamentets och rådets direktiv om försäkringsförmedling (nedan kallad IMD II).

Syftet med att direktivet ses över och att ändringar föreslås är främst för att det föreligger ett behov av att förtydliga vissa bestämmelser i direktivet, särskilt genom att kundskyddet utökas genom att försäkringsbolagens försäljning av försäkringar numera också faller under direktivets tillämpningsområde (se skäl 5). Vidare omfattas även de aktörer som säljer försäkringar vid sidan av sin huvudsakliga verksamhet (se skäl 6).

Ett övergripande syfte med direktivet är att undanröja konkurrenshinder, öka kundskyddet och inkludera ett större antal aktörer som kommer att omfattas av direktivets tillämpningsområde. Direktivet ses även över för att bättre harmonisera med andra informationskrav i bl.a. det föreslagna direktivet om strukturerade produkter, s.k. PRIPs (Packaged Retail Investment Products, (COM (2012) 352/2) och de föreslagna förändringarna av MiFID-direktivet (nedan MiFID II).²

I det följande ska jag ge mina synpunkter på förslagets utformning, särskilt med utgångspunkt från svenska förhållanden.

Direktivets tillämpningsområde

Direktivet innebär, till skillnad från IMD I, att även försäkringsbolagens egna säljare omfattas av direktivet. Detta är en välkommen förändring av direktivet eftersom en sådan reglering innebär att alla typer av förmedlare som kunden kan komma att anlita har att iaktta samma kundskyddsregler (se t.ex. skäl 4–6 och artikel 16). Tidigare har försäkringsbolagens egna säljare inte haft att iaktta samma kundskyddsregler som en förmedlare, även om många bolag säkerligen beaktat dessa regler mot bakgrund av att de tillkommit för att säkerställa att kunderna erhåller en produkt av hög

¹ Se Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/92/EG av den 9 december 2002 om försäkringsförmedling (nedan kallad IMD I).

² Se European Commission, Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on Insurance Mediation (recast) (COM(2012) 360/2).

kvalitet och som är anpassad efter kundens behov. Att alla typer av förmedlare omfattas av direktivet, oavsett vilken del av marknaden som de representerar, är därför positivt.

Minimiharmonisering

Direktivet föreslås fortsatt vara ett minimiharmoniseringsdirektiv, innebärande att medlemsstaterna kan införa ytterligare nationella krav för att förbättra kundskyddet (se skäl 40). Direktivet kommer därför att innebära att ytterligare krav ställs på försäkringsförmedlare i jämförelse med det nu gällande direktivet.

Det kan dock ifrågasättas om ett minimiharmoniseringsdirektiv är ett effektivt instrument på detta område för att uppnå syftet med de föreslagna ändringarna. Vad gäller kundskydd är det tydligt att det ställs ytterligare krav på försäkringsförmedlare i jämförelse med dagens reglering och medlemsstaterna även fortsatt föreslås ha rätt att införa ytterligare krav. Ur ett kundskyddsperspektiv är detta bra och i enlighet med direktivets syften.

Den föreslagna rätten för medlemsstaterna att fortsatt ha rätt att införa nationella tilläggsregleringar skulle emellertid kunna försvåra för försäkringsförmedlare att samtidigt bedriva verksamhet och erbjuda sina tjänster i flertalet medlemsstater, något som inte är förenligt med direktivets syfte att öka konkurrensen och undanröja konkurrenshinder.

Från EU:s sida har det varit en uttalad policy att söka undanröja nationella särregleringar på den finansiella marknaden (se t.ex. MiFID-direktivet 2004/39/EC), eftersom detta försvårar och innebär ytterligare kostnader för företagen att bedriva verksamhet i andra medlemsstater. Vidare överensstämmer en hel del av bestämmelserna i IMD II med MiFID-direktivet (som är ett fullharmoniseringsdirektiv), vilket riskerar att skapa nationella skillnader om vissa medlemsstater anser att särskilda regler ska gälla för försäkringsförmedlare till skillnad från t.ex. investeringsrådgivare.

På det finansiella området har det sedan flera år, till följd av den omfattande regleringen som införts, förelegat vissa tillämpningsproblem genom att olika direktiv reglerat samma typ av tjänster på skilda sätt. Som exempel kan nämnas den osäkerhet som i Sverige har förelegat avseende frågan om en försäkringsförmedlares rådgivning om finansiella instrument och produkter inom ramen för en kapitalförsäkring faller inom ramen för försäkringsförmedlingsdirektivets tillämpningsområde eller istället regleras av MiFID-direktivet.³ En sådan överlappande reglering motverkar en effektiv tillsyn och skapar osäkerhet bland marknadsaktörer om vilka förpliktelser

---

³ Se Korling, Fredric, Rådgivning eller marknadsföring? Analys av försäkringsförmedlares verksamhet i förhållande till lagen (2003:862) om finansiell rådgivning till konsumenter och lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden : Analys av tillämpligt regelverk avseende försäkringsförmedlares förmedling av finansiella instrument inom ramen för depå- och kapitalförsäkringar i förhållande till marknadsföringsåtgärder med därtill hörande frågeställningar (rapport 2011-01-17), 2011, s. 31 ff.

som bolagen har att iaktta, vilket är beklagligt ur ett rättssäkerhets- och kundskyddsperspektiv. Om syftet är att undanröja särregleringar bör det nya försäkringsförmedlingsdirektivet istället ha karaktären av ett fullharmoniseringsdirektiv, vilket undanröjer problemet med avvikande nationella regleringar.⁴

Definition av försäkringsförmedling

I definitionen av försäkringsförmedling (artikel 2.3) föreslås en av formerna för försäkringsförmedling, *introducing*, ändras till *advising on*, vilket är en välkommen förändring. Vad som skulle förstås med *introducing* i det nuvarande direktivet (IMD I) är nämligen oklart eftersom en ren hänvisning till ett försäkringsbolag inte betraktas vara försäkringsförmedling enligt nu gällande direktiv.⁵ I och med att *introducing* ändras till *advising on* blir det tydligare att förmedlaren måste ha lämnat en rekommendation till kunden för att detta ska anses utgöra försäkringsförmedling (se artikel 2.9). Därmed överensstämmer IMD II med MiFID-direktivet, vilket gör att rådgivning kring finansiella produkter och tjänster lyder under likvärdiga krav – något som är positivt ur ett kundskyddsperspektiv.

Vad som däremot skapar problem är att det är problematiskt att använda sig av en generell rådgivningsdefinition som i realiteten omfattar alla former av rekommendationer till en kund.⁶ Särskilt som försäkringsförmedlaren kan vara av uppfattningen att denne endast lämnat information men att det i efterhand fastställs att informationen var att bedöma som rådgivning. Förmedlaren har då inte dokumenterat rådgivningstillfället och har därvid agerat i strid med lagstiftningen.

Direktivet är också motstridigt i detta avseende genom att det i inledningen till förslaget (skäl 36) talas om "personal recommendations" när definitionen i direktivets definitionskatalog i artikel 2.9 istället är "the provision of a recommendation to a

---

⁴ Se vidare Svensk Försäkring, *Yttrande över Europeiska Kommissionens förslag (COM(2012) 360 final) till Europaparlamentets och rådets direktiv om försäkringsförmedling (omarbetning), yttrande 2012-09-05 (Fi2012/2696)*, 2012, s. 2: "Resultatet riskerar därmed att motverka den uttalade avsikten att skapa en konkurrens utan snedvridningar i förhållande till andra investeringar eller marknader. ... Fullharmonisering har betydelse för såväl kunderna som får möjlighet att jämföra produkter även i andra länder som de försäkringsföretag som är verksamma i flera länder." Se även Svenska Bankföreningen, *Förslag till direktiv om försäkringsförmedling, remissyttrande 2012-08-31 (Fi2012/2696)*, 2012.

⁵ Se prop. 2004/05:133, Försäkringsförmedling, s. 50: "Åtgärder som inskränker sig till att skapa kontakt mellan en kund och ett försäkringsföretag eller en försäkringsförmedlare bör emellertid inte anses utgöra försäkringsförmedling, eftersom sådana åtgärder inte kan anses syfta till att kunden skall ingå ett visst försäkringsavtal" och Sundberg, Susanne, Thomsson, Patric & Gransbo, Tord, *Lagen om försäkringsförmedling: en kommentar*, Norstedts Juridik, Stockholm, 2007, s. 45 f.

⁶ Se Svensk Försäkring, yttrande 2012-09-05, s. 7: "Definitionen av vad som menas med rådgivning har getts en så vid ram att det enligt Svensk Försäkrings bedömning i princip inte kan ske någon försäljning utan att den också innefattar rådgivning. Att låta varje tillhandahållande av en rekommendation till en kund oberoende av formen för tillhandahållandet utgöra rådgivning i IMD2:s bemärkelse vore att gå för långt. Frågan är t.ex. om en rekommendation på en hemsida att exempelvis komplettera sin allmänna pension med en privat pension kan ses som rådgivning i IMD2:s mening. En rekommendation bör, för att ses som rådgivning, vara utformad för och riktas till en viss person."

customer, either upon their request or at the initiative of the insurance undertaking or the insurance intermediary".⁷ Vidare hänvisas det i artikel 16.a.ii och 16.b.ii avseende försäkringsförmedlars informationsplikt i förhållande till sina kunder att förmedlaren ska upplysa kunden om denne tillhandahåller "any type of advice" vilket leder till frågan om det är utvidgning av rådgivningsdefinitionen som avses.⁸ Här föreligger det en skillnad mellan den engelska och svenska versionen som också måste åtgärdas innan arbetet med direktivet slutförs.⁹

I detta avseende bör direktivets definition anpassas så att den överensstämmer med MiFID-definitionen dvs. "tillhandahållande av personliga rekommendationer till en kund, på dennes begäran eller på värdepappersföretagets initiativ, i fråga om en eller flera transaktioner som avser finansiella instrument.", artikel 4.1.5 MiFID. En tydligare definition av rådgivning inom ramen för ett förmedlingsuppdrag skulle istället kunna vara "tillhandahållande av personligt anpassade rekommendationer till en kund, på dennes begäran eller på försäkringsföretagets eller försäkringsförmedlaren initiativ, avseende ett försäkringsavtal".¹⁰ En sådan rådgivningsdefinition minskar de problem som idag föreligger avseende gränsdragningen mellan marknadsföring och rådgivning och motverkar det bevisrättsliga underläge som föreligger för många kunder till följd av att kunden menar att denne erhållit rådgivning medan förmedlaren å sin sida anför att denne endast har marknadsfört produkterna.¹¹

Kundbegreppet

Direktivet riktar sig köpare av försäkringsförmedlingstjänster, dvs. såväl konsumenter som näringsidkare. I direktivet har en kundkategorisering införts i likhet med MiFID-direktivet innebärande att professionella kunder inte anses ha motsvarande behov som en icke-professionell kund, se skäl 39 och artikel 19. I direktivförslagets bilaga I framgår definitionen av vilka aktörer som ska betraktas vara professionella kunder i direktivets mening.

Däremot innehåller direktivförslaget i övrigt ett antal motstridigheter som måste justeras under arbetet med att färdigställa direktivet. För det första används begreppen konsument och kund varierat utan att dessa begrepp har definierats i direktivet. Vidare är det inte tydligt i direktivet om vissa bestämmelser endast tar sikte på konsumenter eller om bestämmelsen endast innefattar ett förtydligande avseende konsu-

⁷ Jfr den svenska versionen av direktivförslaget: "tillhandahållande av en rekommendation till en kund, antingen på dennes begäran eller på initiativ av ett försäkringsföretag eller en försäkringsförmedlare".

⁸ Se Svenska Bankföreningen, remissyttrande 2012-08-31, s. 5.

⁹ Jfr den engelska versionen: "whether or not it provides any type of advice about the insurance products sold" med den svenska versionen "Uppgift om huruvida företaget ger råd om de försäkringsprodukter som säljs".

¹⁰ Se vidare Svenska Bankföreningen, remissyttrande 2012-08-31, s. 3, Europeiska Kommissionens förslag (COM(2012) 360 final) till Europaparlamentets och rådets direktiv om försäkringsförmedling, remissyttrande 2012-09-04 (Fi2012/2696), s. 2, Konsumentverket, remissyttrande 2012-09-04, s. 2 samt Svensk Försäkring, yttrande 2012-09-05, s. 3.

¹¹ Se Konsumentverket, remissyttrande 2012-09-04, s. 2.

menters behov i anslutning till informationskraven för övriga kundkategorier.¹² Därutöver har den svenska versionen av direktivförslaget felaktigt översatts genom att ordet konsument (sic!) har använts där det i den engelska versionen anges "customer".¹³ Sådana felaktigheter måste givetvis justeras innan direktivet antas eftersom det idag är oklart om kapitel VII är avsett att omfatta informationskrav för alla typer av kunder eller endast konsumenter. (troligtvis avses alla kunder med tanke på att den engelska versionen oftast används vid tolkning av motstridiga översatta direktiv).

Detta exempel kan synliggöra den osäkerhet som idag föreligger med nuvarande direktivförslag och som ger intrycket av att direktivförslaget inte är tillräckligt genomarbetat. Eftersom direktivet innebär omfattande förändringar i förhållande till dagens reglering kan man inte nog understryka vikten av att direktivet är tydligt och korrekt formulerat för att undvika tolkningsproblem. Detta särskilt eftersom lagstiftaren ställer omfattande krav på marknadens aktörer att formulera sig tydligt, korrekt och professionellt mot sina kunder.

Kompetens

I artikel 8 regleras bl.a. försäkringsförmedlarnas kompetenskrav. Förmedlare ska ha tillräcklig kunskap, kompetens och professionell erfarenhet för att kunna utföra sitt uppdrag på ett fullgott sätt. Förmedlare måste också löpande uppdatera sin kunskap för att säkerställa en hög kvalitet i sitt uppdragsutförande. Det är medlemsstaternas uppgift att ta fram sådana kunskapskrav och här måste vikten av att föreskrifterna och eventuella allmänna råd från Finansinspektionen är anpassade efter kognitiva nivåer framhållas något som saknas idag (se skäl 22 och 25 med hänvisning till the European Qualifications Framework for lifelong learning).¹⁴

Finansinspektionen har tidigare i en rapport beställd av inspektionen fått kritik för att kunskapskraven är undermåliga och borde anpassas efter kognitiva nivåer för att säkerställa att förmedlarna på förhand kan avgöra vilka krav som Finansinspektionen ställer avseende utbildning och kompetens.¹⁵ Vidare saknar föreskrifterna en tillräckligt tydlig uppdelning i de kunskapskrav som ska gälla för olika typer av förmedlare.

Eftersom föreskrifterna ännu inte uppdaterats måste detta ske snarast. Behovet är trängande. Att förmedlare idag lyder under otydliga kunskapskrav är inte acceptabelt eftersom detta skapar en osäkerhet ur ett compliance- och rättssäkerhetsperspektiv för försäkringsförmedlarna och därutöver kan detta medföra att kunder riskerar att

¹² Se t.ex. avsnitt VII i direktivförslaget.

¹³ Se t.ex. skäl 9 i direktivförslaget: engelsk version "It is appropriate therefore to strengthen the confidence of customers" jfr med den svenska versionen "Det är därför lämpligt att stärka konsumenternas förtroende". Se även rubriken till kapitel VII: engelsk version "Additional customer protection requirements in relation to insurance investment products" jr med den svenska versionen "Ytterligare konsumentskydds krav för försäkringsprodukter med investeringsinslag" Se även Svensk Försäkring, yttrande 2012-09-05, s. 3.

¹⁴ Se http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/eqf_en.htm.

¹⁵ Se Korling, Rådgivning eller marknadsföring?, s. 51 f.

erhålla förmedling från förmedlare med otillräcklig kompetens. Finansinspektionen borde därför aktivt följa upp branschens förmåga att efterleva de krav som objektivt bör kunna uppställas avseende kompetens och yrkesskicklighet och därvid särskilt branschens självreglering i form av utbildningskrav.

Medlemsstaters tillsynsmyndigheter ska vidare godkänna hemlandsmyndighetens bedömning av försäkringsförmedlarens kompetens och yrkesskicklighet, se artikel 5.1.e och 5.1 2 st. Denna bestämmelse har tillkommit för att underlätta för förmedlare att tillhandahålla sina tjänster i flera medlemsstater utan att behöva ansöka om tillstånd i respektive medlemsstat.

Vad gäller förmedlarens kompetens uppkommer emellertid ett problem om Finansinspektionen måste godkänna en utländsk förmedlare som inte har tillräcklig kunskap om t.ex. svenska skatte- eller arvsrättsliga regler.¹⁶ I detta avseende borde direktivförslaget justeras så att Finansinspektionen har rätt att kontrollera förmedlarens kompetens och vid brister kräva att dessa åtgärdas. I annat fall riskerar kunderna att erhålla förmedling av en försäkringsförmedlare som saknar tillräcklig kunskap om svenska förhållanden och därmed lida skada till följd av okvalificerad förmedling (något som lagstiftaren söker att undvika genom övriga kompetenskrav i direktivförslaget). Detta ska givetvis gälla på motsvarande sätt för svenska förmedlare som agerar i en annan medlemsstat.

Information till kunder

Det ställs krav i direktivförslaget på att all information inklusive marknadsföring ska vara rättvis och tydlig samt inte vara missledande.¹⁷ Vidare ska det framgå tydligt av materialet om det utgör marknadsföring eller annan information enligt artikel 15.2 och artikel 24.2. Motsvarande bestämmelse följer av artikel 19.2 MiFID-direktivet. Därutöver föreligger det ett krav på att marknadsföringsmaterialet inte får vara partiskt utformat (inte ens försäkringsföretagets marknadsföringsmaterial), vilket i realiteten torde vara en omöjlighet genom att företagen genom marknadsföringsmaterial rimligtvis vill framhålla sina produkters fördelar utan jämförelse med marknadens övriga produkter.¹⁸

Försäkringsförmedlaren har även ett antal förpliktelser avseende information till kunden innan det att ett försäkringsavtal ingås, bl.a. att informera kunden om förmedlaren tillhandahåller någon rådgivning om de försäkringsprodukter som förmedlaren förmedlar, artikel 16.1. Informationskraven i bestämmelsen är rimliga och till förmån för kunden men jag ställer mig tveksam till försäkringsförmedlarens informationskyldighet avseende förekomsten av eventuell rådgivning om de förmedlade produk-

¹⁶ Se Svensk Försäkring, yttrande 2012-09-05, s. 6.

¹⁷ Till skillnad från MiFID-direktivet benämns marknadsföring i direktivförslaget som reklammaterial, en översättningsmiss som måste korrigeras i anslutning till att direktivförslaget ses över. Jfr engelska versionen "marketing communications" som används såväl i direktivförslaget som MiFID-direktivet.

¹⁸ Se Svenska Bankföreningen, remissyttrande 2012-08-31, s. 5.

terna. Enligt svensk rätt kan inte en s.k. mellanman avtala med motparten med den innebörden att det inte skulle ha förelegat någon rådgivning eftersom detta snarare är en bevisfråga. Huruvida rådgivning har förelegat bestäms således utifrån en tolkning av hur parterna faktiskt har agerat gentemot varandra i den inbördes relationen.¹⁹

Införs en sådan bestämmelse finns det en risk för att försäkringsförmedlare försöker "friskriva" sig från ett eventuellt rådgivningsansvar genom att informera kunden och i vissa fall till och med låta kunden skriva under en blankett och därmed verifiera att förmedlarens information är korrekt. En sådan bestämmelse skapar stora tolkningsproblem avseende dess effekter. Kvarstår regeln behöver den kompletteras med en regel som innebär att om det senare visar sig att förmedlaren faktiskt tillhandahållit rådgivning om de förmedlade produkterna, så ska detta inte negativt kunna påverka kundens möjligheter att erhålla ersättning för vårdslös rådgivning. Att förmedlaren skulle kunna begränsa sitt ansvar genom att fullgöra sin informationsplikt på sådant sätt att denne "avtalar" med kunden om att rådgivning inte förekommit kan knappast vara förenligt med syftet bakom informationsplikten. Vidare borde det införas en regel om att förmedlaren har en skyldighet att upplysa kunden om dennes eventuella behov av rådgivning samt omfattningen därav.

Innan ett försäkringsavtal ingås, oavsett om detta föregås av rådgivning, ska försäkringsförmedlaren tillhandahålla kunden relevant produktinformation "in a comprehensive form to allow the customer to make an informed decision, while taking into the account the complexity of the insurance product and the type of customer", artikel 18.4 och skäl 37.

Det är positivt att informationskravet innebär att förmedlaren måste anpassa informationen till kundens kompetens och förutsättningar för att möjliggöra för kunden att göra ett övervägt och informerat beslut. Detta har i lagförarbeten och doktrin beskrivits som professionsutövarens pedagogiska plikt.²⁰ Alltför många av finansmarknadsregleringens informationskrav har nämligen tidigare endast utgått från att informationen i sig ska vara begriplig utan koppling till den individuella kunden, vilket äventyrar ett effektivt kundskydd.²¹ Regleringen bör därför förtydligas så att förmedlaren har att säkerställa att kunden verkligen kan tillgodogöra sig den givna informationen och rådgivningen.

---

¹⁹ Se t.ex. Korling, Fredric, *Rådgivningsansvar : särskilt avseende finansiell rådgivning och investeringsrådgivning*, Jure, Stockholm, 2010, s. 339 ff. och Kleineman, Jan, *Om den befogade tillitens skadeståndsrättsliga relevans*, JT 2001-02 s. 625 ff. Se även t.ex. NJA 1992 s. 243 och NJA 1992 s. 243.

²⁰ Se SOU 2002:41 Konsumentskydd vid finansiell rådgivning, s. 56, Kleineman, Jan, *Rådgivares informationsansvar – en probleminventering*, SvJT 1998 s. 185, vol., 1998, s. ff. och Korling, Rådgivningsansvar, s. 419.

²¹ Se Anderson, Anders & Korling, Fredric, *Bättre reglering av konsumentinformation på området för finansiella tjänster, rapport på uppdrag av Finansmarknadskommittén*, Finansmarknadskommitténs rapport nr. 10, Finansmarknadskommittén, 2012, s.112 ff.

Enligt artikel 20 och skäl 38 kan förmedlaren tillhandahålla informationen i standardiserad form genom t.ex. papper eller på en webbsida. Det vore i detta avseende önskvärt att kravet på att informationen ska utformas efter den enskilde kundens förutsättningar och kompetens upprepas även i denna bestämmelse. Vidare är det positivt att ESMA och EIOPA ska samarbeta för att ställa likvärdiga krav på förmedlare av finansiella produkter, oavsett om förmedlaren lyder under MiFID II eller IMD II enligt skäl 42.

Lämplighetsbedömningar m.m.

Av artikel 25 följer att förmedlaren innan denne lämnar några rekommendationer måste inhämta tillräckliga uppgifter om kundens kunskap och kompetens avseende den specifika produkten eller tjänsten. Vidare måste förmedlaren inhämta tillräcklig information om kundens finansiella situation samt mål och syfte med investeringen. Mot bakgrund av denna information ska förmedlaren lämna lämpliga rekommendationer till kunden, s.k. lämplighetsbedömning.

Vidare ska försäkringsförmedlaren löpande tillhandahålla kunden information om produkten samt när rådgivning lämnats redovisa grunderna för rekommendationen och varför förmedlaren anser att rekommendationen är lämplig för kunden utifrån kundens individuella omständigheter. Det framgår emellertid inte i vilken mån som förmedlaren även har en skyldighet att kontrollera att kundens uppgifter stämmer, något som i vissa fall anses följa idag av skyldigheten att iakta god försäkringsförmedlingssed enligt 5 kap. 4 § FfL, t.ex. om förmedlaren mot bakgrund av sin kompetens och erfarenhet anar att uppgifterna är felaktiga alternativt anar att kunden inte har förstått vikten av att informationen är korrekt.²² Direktivet måste i detta avseende förtydligas för att undvika tolknings- och tillämpningsproblem.

Föregås ingåendet av försäkringsavtalet inte av någon rådgivning ska förmedlaren istället inhämta tillräcklig information om kunden för att kunna bedöma om produkten eller tjänsten är passande för kunden, s.k. passandebedömning. Därutöver har förmedlaren en skyldighet att varna kunden om förmedlaren anser att produkten eller tjänsten inte är passande för kunden. På samma sätt ska förmedlaren varna kunden om konsekvenserna av att kunden inte tillhandahåller den information som förmedlaren behöver för att göra en sådan bedömning.

Det är positivt att IMD II i detta avseende innefattar motsvarande regler som de som följer av MiFID-direktivet, dvs. det ställs samma krav på olika typer av förmedlare av finansiella tjänster och produkter. Det är däremot viktigt att kraven på förmedlaren innebär att förmedlaren måste säkerställa att kunden har förstått innebörden av varningen (egentligen ett krav på avrådande) och att kunden därmed är aktiv i rådgivningsprocessen. Annars föreligger det en risk att kunden inte är medveten om konsekvenserna av att denne undertecknar ett dokument där det står att kunden erhållit

---

²² Se t.ex. NJA 1992 s. 58 och NJA 1994 s. 532.

en varning om att produkten inte anses som passande för kunden alternativt att kunden inte har lämnat tillräckligt mycket information om sina individuella förhållanden för att möjliggöra för förmedlaren att bedöma om produkten passar kunden (se vidare nedan avseende bevisverkan av dokumentation under avsnittet Tillsyn).²³

Att man i den svenska översättningen använder sig av lämplighets- respektive passandebedömning kan verka förvirrande genom att få kunder torde förstå innebörden av att rådgivaren meddelar kunden att "jag kan inte avgöra om produkten är lämplig för dig men jag kan däremot säga att den passar dig". För att undvika språkliga missförstånd borde detta istället uttryckas i klartext än med användande av språkliga synonymer i lagstiftningen, vilket inte ger läsaren tillräcklig vägledning. Nu är dock begreppsbildningen hämtad från MiFID-direktivet och kommer därför troligen inte att justeras, så länge som inte MiFID-direktivet ändras i detta avseende.

Intressekonflikter

En försäkringsförmedlare har att agera korrekt, rättvist och professionellt i förhållande till sina kunder samt att sätta kundens intressen främst, artikel 15.1 och artikel 24. Motsvarande regel följer av artikel 19.1 MiFID-direktivet. En sådan regel syftar till att kunden inte ska påverkas negativt av eventuella intressekonflikter, t.ex. genom s.k. mis-selling. Enligt skäl 34 ska därför försäljning av försäkringsprodukter, när det finns behov, kombineras med korrekta och professionella råd.

Vidare ska förmedlaren utreda vilket behov kunden har och ska redovisa för kunden vilka grunder som föreligger för den lämnade rekommendationen, artikel 18.1. Motsvarande bestämmelse återfinns i MiFID-direktivet och det är lämpligt att överensstämmande krav följer alla förmedlare av finansiella tjänster och produkter. Vidare harmonierar sådana regler väl med de krav som gäller mellanmän enligt svensk rätt, t.ex. kommissionslagen (2009:865) och lagen (2003:862) om finansiell rådgivning till konsumenter (cit. rådgivningslagen).

Innan ett försäkringsavtal ingås ska förmedlaren informera kunden om bl.a. denne har något ägande i det bolag vars produkter förmedlaren förmedlat, huruvida förmedlaren tillhandahåller rådgivning som kan betraktas som oberoende (fair) eller om förmedlaren har avtalsmässigt förbundit sig att förmedla försäkringar från endast en eller ett fåtal försäkringsbolag, artikel 17 och skäl 36.

Det är viktigt att kunder erhåller tydlig information inför ingåendet av försäkringsavtalet, så att kunden kan bedöma vilken produkt som kunden erhållit och kostnaden förenad med att förvärva produkten. Det är därför välkommet att direktivet innefattar ett krav på att kunderna ska erhålla tydlig information om den faktiska kostnaden förenad med förmedlingen, inbegripet försäkringsförmedlarens ersättning från försäkringsbolaget.

---

²³ Se vidare Konsumentverket, remissyttrande 2012-09-04, s. 5.

Medlemsstaterna ska vidare tillse att regleringen innefattar krav på att försäkringsförmedlaren identifierar intressekonflikter mellan förmedlaren och kunden. För det fall att detta inte är möjligt att säkerställa att intressekonflikten inte kan komma att påverka kunden negativt, måste förmedlaren informera kunden om den föreliggande intressekonflikten, artikel 23 och skäl 29. Intressekonflikter regleras även i artikel 24 och 25.²⁴ Av artikel 24 följer en upprepning av informationskraven i direktiven (se vidare ovan avsnitt information till kunder).

Det följer dock av bestämmelsen att om rådet att köpa en försäkring kombineras med en föreslagen investeringsstrategi så ska rekommendationen inbegripa lämplig vägledning om produkten och särskild varning om de risker som är förenad med investeringen. Ett sådant krav är gynnsamt ur ett kundskyddsperspektiv, särskilt som det i Sverige har blivit tämligen vanligt att kunder rekommenderas att investera i kapitalförsäkringar i kombination med ett flertal paketerade investeringsprodukter. Det är viktigt att förmedlaren i detta avseende också har tillräcklig kompetens om inte endast försäkringsprodukten utan också om de finansiella instrument och produkter som kunden rekommenderas.

Provisionsförbud

Av artikel 24.5 och skäl 30 följer att en förmedlare som tillhandhåller oberoende rådgivning ska basera sina rekommendationer på ett tillräckligt urval av marknadens produkter samt får inte ta emot någon provision eller annan ersättning från annan part än kunden. Detta anses gynnsamt för kunderna, särskilt som detta säkerställer att kunder erhåller råd och förmedling utan att förmedlarens ersättning hamnar i konflikt med kundens intresse.

Begreppet oberoende försäkringsförmedlare signalerar till kunden att denne inte har några särintressen som kan påverka kundförhållandet. I direktivet definieras detta som att förmedlaren baserar sina rekommendationer "on the basis of a fair analysis" (svenska direktivförslaget: "på grundval av en opartisk analys"), artikel 17.1.c. Konsumentverket anför i sitt remissyttrande att det i myndighetens tillsynsverksamhet har uppmärksammats att det finns försäkringsförmedlare som i marknadsföringen beskrivit sig som "oberoende och opartiska" utan att samtidigt leva upp till de krav som uppställs i 5 kap. 4 § och 6 kap. 1 § FfL för oberoende förmedlare. Detta synes vara en tillsynsfråga för Finansinspektionen men vad som komplicerar frågan är vad som i realiteten ska anses utgöra oberoende förmedling.

I direktivförslaget anges det i artikel 18.3 att en förmedlare som informerar kunden om att denne baserar sina rekommendationer på en opartisk analys, ska basera sin rekommendation på ett "så stort antal av de försäkringsavtal som finns på marknaden som gör det möjligt för dem att ge en rekommendation i enlighet med yrkesmässiga kriterier om vilket försäkringsavtal som skulle passa kundens behov." Det är

---

²⁴ En motsvarande regel följer av artikel 18.2 MiFID-direktivet.

inte tydligt i direktivförslaget vad som ska anses utgöra ett tillräckligt stort antal försäkringsavtal, vilket ökar risken för att förmedlaren påverkas av den inneboende intressekonflikten. Vidare är direktivet inkonsekvent även i detta hänseende eftersom det i artiklarna 17.1.c och 18.3 används begreppet "fair analysis", i artikel 18.3 ska råd baseras på "a sufficiently large number of insurance contracts available on the market" och i artikel 24.3 talas om "on a broad or on a more restricted analysis".²⁵ Konsumentverket påpekar även i sitt remissyttrande att det idag förekommer försäkringsförmedlare som räknar "varumärken från samma försäkringsgivare som varande enskilda produkter för att ge sken av att urvalet som ligger till grund för analysen är större än vad det i själva verket är".²⁶ Det är tydligt att regelverket i detta avseende måste förtydligas för att sådana tillämpningsproblem ska undanröjas och inte påverka kundernas intressen negativt.

I vilken mån som en oberoende försäkringsförmedlare kan ta emot provisioner från producenterna av de produkter som förmedlas och samtidigt agera med kundens intresse främst är omdebatterat. Finansinspektionen välkomnar i sitt yttrande ett provisionsförbud för oberoende förmedlare men befarar dock att "provisionsförbudet på grund av dess utformning endast får en marginell påverkan på konsumentskyddet" och framhåller därför vikten av att det ska stå medlemsstaterna fritt att på nationell nivå lagstifta om ett generellt provisionsförbud för försäkringsförmedlare.²⁷ Även Konsumentverket menar att det är "motiverat att överväga ett bredare provisionsförbud som även omfattar försäkringsförmedlare som inte är oberoende".²⁸

Uttalandena är i linje med Finansinspektionens tidigare hållning efter inspektionen sedan 2011 aktivt förordad ett provisionsförbud vid försäkringsförmedling. Argumenten från inspektionens sida har varit att systemet med provisioner skapar inbyggda intressekonflikter av sådan omfattning att inspektionen rekommenderat regeringen att överväga ett provisionsförbud.²⁹ Motiveringen till Finansinspektionens slutsats är att många förmedlare enbart har provisionsbaserad lön och att det därför finns en "stor risk för att det inte är konsumentens situation och behov som styr rådgivningen, utan storleken på provisionerna. Det finns alltså en risk för att rådgivningen inte utgår från kundens bästa och därför mest är att likna vid försäljning."³⁰ Vidare menar Fi-

---

²⁵ Jfr den svenska versionen artiklarna 17.1.c och 18.3 används begreppet "opartisk analys", i artikel 18.3 ska råd baseras på "en analys av ett så stort antal av de försäkringsavtal som finns på marknaden" och i artikel 24.3 talas om "en bred eller mer begränsad analys av marknaden". Se vidare Svenska Bankföreningen, remissyttrande 2012-08-31, s. 5.

²⁶ Se Konsumentverket, remissyttrande 2012-09-04, s. 3.

²⁷ Se Konsumentverket, remissyttrande 2012-09-04, s. 3.

²⁸ Se Konsumentverket, remissyttrande 2012-09-04, s. 1.

²⁹ Se Finansinspektionen, *Tillsynsrapport 2011 : Erfarenheter av tillsyn och regelutveckling (24 maj 2011)*, 2011, s. 20 f.

³⁰ Se Finansinspektionen, *Tillsynsrapport 2011*, s. 20.

nansinspektionen att det existerande regelverket inte förmår att hantera dessa intressekonflikter på ett effektivt sätt.³¹

Det som saknas från inspektionens sida, enligt min uppfattning, är en redovisning av hur stora problemen med provisioner är ur ett kundskyddsperspektiv. Det är nämligen inte många förmedlingsföretag som har fått någon sanktion från Finansinspektionen avseende bristande hantering av intressekonflikterna.³²

Däremot har de företag som sanktionerats av Finansinspektionen haft påtalade brister vad avser regelefterlevnaden men inget företag har uttryckligen erhållit någon anmärkning från inspektionen att förmedlingen varit olämplig med hänvisning till de intressekonflikter som erhållandet av provision innebär, eftersom inspektionen hittills inte de facto har utvärderat lämpligheten i de råd som lämnats i förhållande till kundens individuella situation.³³

Med tanke på det oerhörda ingrepp i marknaden som ett provisionsförbud innebär måste en sådan argumentation underbyggas av transparens och empiri. Låt mig vara tydlig. Det är inte Finansinspektionens stödjande av direktivets provisionsförbud som jag ställer mig kritisk till utan det faktum att inspektionen sedan förra året tydligt drivit en linje innebärande att ett provisionsförbud ska införas i lagstiftningen med motiveringen till att det är ett omfattande kundskyddsproblem att förmedlare erhåller provisioner, utan att tydligt redovisa vilken omfattning som detta problem har i praktiken.

Det skulle vara intressant om Finansinspektionen redovisade vilken omfattning detta problem anses utgöra idag, dvs. hur många aktörer som tillhandahållit rådgiv-

---

³¹ Se Finansinspektionen, Tillsynsrapport 2011, s. 20 f. Se även Finansinspektionen, *Tillsynsrapport 2012 : Erfarenheter av tillsyn och regelutveckling (24 maj 2012)*, 2012, s. 16 f. och Finansinspektionen, *Tillsynsrapport 2010 : Erfarenheter av tillsyn och regelutveckling (18 maj 2010)*, 2010, s. 27 ff.

³² Finansinspektionen har sedan 2010 sanktionerat fem stycken försäkringsförmedlare. I fyra fall har Finansinspektionen riktat kritik mot bolagens redovisningar av erhållna provisioner, mot bakgrund av att denna information varit alltför knapphändig och därmed inte möjliggjort för kunderna att fatta sina beslut på ett rättvisande beslutsunderlag. Detta leder enligt inspektionens mening till att underlåtenheten ”medfört en risk för att kunderna investerat i produkter som de, om informationen hade lämnats, inte skulle ha investerat i. Bristande information om priset för förmedlingen möjliggör vidare för en förmedlare att utnyttja sitt informationsövertag, något som reglerna är avsedda att utjämna, och för att maximera sina egna intäkter till nackdel för kunden. Detta gör att Finansinspektionen ser särskilt allvarligt på brister i informationen om förmedlarens ersättning.”, se Finansinspektionen, Återkallelse av tillstånd, Finansinspektionens beslut 2012-05-15 (FI Dnr 10-10416), s. 8. Se även Konsumentverket som i kritiserat flera försäkringsförmedlare för att deras informationsmaterial avseende provisioner varit otillgängligt för konsumenter genom att inte vara klar och begriplig, se Konsumentverket, Angående information till konsumenter vid försäkringsförmedling, 2012-04-24 (KO Dnr 2012/264), Konsumentverket, Angående information till konsumenter vid försäkringsförmedling, 2012-04-02 (KO Dnr 2012/260) och Konsumentverket, Angående information till konsumenter vid försäkringsförmedling, 2012-03-22 (KO Dnr 2012/263).

³³ Detta är emellertid något som Finansinspektionen för närvarande arbetar med, dvs. att utvärdera rekommendationerna utifrån kravet på lämplighet avseende kundens individuella förhållanden. Detta är positivt eftersom det i dag saknas riktlinjer och praxis från Finansinspektionens sida avseende vad som är lämpliga respektive olämpliga rekommendationer.

ning/förmedling utan att ha satt kundens intresse främst i förhållande till det totala antalet aktörer på marknaden, eftersom inspektionen anser att dagens situation motiverar ett generellt provisionsförbud.

Självklart är reglering av intressekonflikter viktigt i ett förhållande där den part som köper tjänsten oftast är i ett informationsunderläge i förhållande till uppdragstagaren (i detta fall förmedlaren). Däremot finns det på många andra områden motsvarande intressekonflikter som så att säga tolereras från lagstiftarens sida. Som exempel kan nämnas t.ex. fastighetsmäklare som endast erhåller ersättning vid en genomförd fastighetsaffär samtidigt som fastighetsmäklaren enligt lagstiftaren utgör en oberoende mellanman. Jag önskar därför en mer övergripande policy från lagstiftaren innebärande att samma typ av problem hanteras på motsvarande sett, oavsett vilken typ av produkt det är som tillhandahålls.

Förbud mot kopplingsförbehåll avseende produkter

Enligt artikel 21 ska medlemsstater tillåta paketering av två eller flera produkter, s.k. bundling (paketförsäljning). Bundling definieras i artikel 2.20 som "the offering of one or more ancillary services with an insurance service or product in a package where this insurance service or product is also made available to the consumer separately but not necessarily on the same terms or conditions as when offered bundled with the ancillary services".

Emellertid är det förbjudet enligt direktivet att använda sig av s.k. tying practices (kopplingsförbehåll), dvs. "the offering of one or more ancillary services with an insurance service or product in a package where this insurance service or product is not made available to the consumer separately", artikel 2.19. I skäl 41 betonas att det finns marknadsmässiga och konkurrensrättsliga skäl att förbjuda paketering av produkter som kunderna inte kan förvärva separata delar av. Definitionen är emellertid otydligt formulerad av vad som ska utgöra tying practices.

Som har belysts av Svensk Försäkring måste emellertid bestämmelsen förtydligas genom att den annars kan få märkliga effekter, t.ex. genom att krav på autogiro vid regelbundet sparande skulle kunna komma att träffas av bestämmelsen.³⁴ Det är idag oklart om alla typer av kombinationserbjudanden förbjuds eller om bestämmelsen är avsedd att endast träffa vissa typer av försäkringskombinationer. Därutöver är det positivt att förmedlaren åläggs att informera kunden om att denne inte behöver förvärva paketet som sådant utan kan välja att endast förvärva de separata produkterna enskilt enligt artikel 21.2. En sådan bestämmelse kräver således att det tydligt framgår vilka typer av försäkringsprodukter och kringtjänster som avses med paketeringsförbudet.³⁵

³⁴ Se Svensk Försäkring, yttrande 2012-09-05, s. 9.

³⁵ Se Svenska Bankföreningen, remissyttrande 2012-08-31, s. 3 som framhåller i sitt remissyttrande att definitionen av tying avviker från den definition som tidigare använts i en rapport till kommissionen från 2010, se

Tillsyn

I artikel 3.6 framgår att medlemsstaterna ska säkerställa att tillsynsmyndigheten strukturerar sin tillsynsverksamhet så att den möjliggör en övervakning av att de registrerade försäkringsförmedlarna löpande uppfyller registreringskraven och kraven på kompetens. Detta är positivt eftersom en effektiv och löpande tillsyn är av yttersta vikt för att säkerställa ett fullgott kundskydd, särskilt som rådgivning om finansiella produkter har stor betydelse för många kunder i relationer där kunder oftast är i ett informationsunderläge gentemot förmedlaren.

I detta sammanhang bör emellertid vissa aspekter på hur regleringen avseende försäkringsförmedling och investeringsrådgivning är utformad framhållas. Regelverket har tillkommit som en reaktion mot att många kunder upplevt att de erhållit råd av undermålig kvalitet och att föreliggande intressekonflikter troligtvis påverkat rådgivarens rekommendationer till lösningar som inte inneburit att kundens intresse satts främst. För att korrigera en sådan marknadsimperfektion använder sig lagstiftaren av en regleringsmodell som går ut på att kunden ska erhålla mer och bättre information samt att rådgivningssamtalen ska dokumenteras. I t.ex. rådgivningslagen infördes ett dokumentationskrav med motiveringen att det var ett nödvändigt verktyg för att säkerställa bevis om vad som förekommit vid rådgivningstillfället.³⁶

Problemet med dokumentationen som bevismedel är emellertid att detta dokument är framtaget av rådgivaren – en rådgivare som ofta har ett informationsövertag i förhållande till kunden. Kunden är också i många situationer oförmögen att bedöma dokumentationens kvalitet samt saknar kunskap om innebörden av att kunden med sin namnteckning så att säga verifierar att dokumentationen överensstämmer med de diskussioner som förts vid rådgivningssamtalen. Kunden behöver därför, för att vara säker på att rådgivningen sker i enlighet med regelverket, ha ingående kunskaper om vilka förpliktelser en rådgivare har – vilket i realiteten innebär att kunden erhåller en form av compliance-roll i förhållande till rådgivaren.

En sådan lösning är otillfredsställande och Finansinspektionen har så sent som förra året i den ovan hänvisade rapporten fått detta problem påtalat för sig, där det bl.a. framhölls att det är viktigt ur kundskyddssynpunkt att dokumentationskraven är pre-

---

Centre for European Policy Studies, *Tying and other potentially Unfair Commercial Practices in the Retail Financial Service Sector, Final report submitted to the European Commission, DG Internal Market and Services, ETD/2008/IM/H3/78, 2010*

(http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/docs/2010/tying/report_en.pdf).

³⁶ Se prop. 2002/03:133 Lag om finansiell rådgivning till konsumenter, s. 22: "Finansiell rådgivning sker i allmänhet i form av ett samtal mellan rådgivaren och konsumenten. De båda parterna utbyter information och deras resonemang utmynnar i en rekommendation från rådgivarens sida. För att i efterhand rätt kunna bedöma det rimliga i denna rekommendation, är det av stor betydelse att kunna rekonstruera vad som förekommit från båda parter sida."

ciserade och inte generellt utformade som de är idag.³⁷ Oseriösa aktörer kan idag utnyttja dagens generellt utformade föreskrifter genom att dokumentera kortfattat vad som förekommit vid rådgivningstillfället och därmed i praktiken omöjliggör för konsumenter att i efterhand föra bevisning vid en process om att dokumentationen inte överensstämmer den lämnade rådgivningen.³⁸

Finansinspektionen har också i flera tillsynsärenden underkänt bolagens utformning och innehåll av dokumentationen men trots detta saknas det fortsatt ledning i föreskrifterna om hur inspektionen anser att dokumentationen bör utformas. Det föreligger nämligen idag inga särskilda formkrav på hur ett rådgivningsdokument bör vara utformat, något som bör övervägas vid översynen av regleringen vid implementering av det förändrade försäkringsförmedlingsdirektivet.³⁹

Att Finansinspektionen inte åtgärdat detta tämligen enkla problem är uppseendeväckande, särskilt med tanke på att det löpande publiceras domar från underrätterna där kunder förlorar tvister mot finansiella företag mot bakgrund av att kunden har undertecknat ett tämligen fåordigt dokument som anses bevisa att kunden och rådgivaren har diskuterat alla aspekter av investeringen och att kunden varit fullt införstådd med innebörden därav.

Dokumentationsreglerna måste därför ses över för att stärka kundskyddet, t.ex. genom detaljerade föreskrifter som tydligare anger hur dokumentationen ska ske och i vilken omfattning och inte endast vad som ska dokumenteras. Så länge som inte detta åtgärdas löper kunder dagligen risken av att senare inte kunna få rätt mot en vårdslös rådgivare.⁴⁰

Utomrättslig tvistlösning

I artikel 13 och av skäl 28 framgår att medlemsstaterna ska säkerställa att det finns tillräckliga, effektiva, oberoende och självständiga möjligheter för kunder att lösa tvis-

---

³⁷ Se Korling, Rådgivning eller marknadsföring?, s. 56 f.: ”Problemet är emellertid att kraven på dokumentation, i likhet med kompetenskraven, i många avseenden är alltför generella. Det leder till att ett företag kan dokumentera tämligen få uppgifter och i ringa omfattning och ändå anses ha upprättat en lagenlig dokumentation (i vart fall i enlighet med föreskrifternas krav men med större tveksamhet avseende respektive lags krav på dokumentation och kravet på att visa omsorg om kundens intressen). Mitt intryck av Finansinspektionens uttalanden i rapporter där dokumentationen har undersökts och kritik riktats mot utformningen av denna, är att inspektionen har en bestämd uppfattning om hur dokumentationen i detalj ska utformas. Det vore därför önskvärt att föreskrifterna tydliggjordes i förhållande till den uppfattningen och därmed kommunicerades till marknadsaktörer.” Se vidare Finansinspektionen, Beslut om anmärkning och straffavgift, Finansinspektionens beslut 2011-11-09 (FI Dnr 10-6683), s. 4.

³⁸ Se vidare Finansinspektionen, Tillsynsrapport 2011, s. 20 där inspektionen framhåller att det vid undersökningar de senaste åren har framkommit att dokumentationen ofta brister, t.ex. genom att dokumentationen saknar uppgift om vilka råd som lämnats och varför de produkter som förordas skulle vara lämpliga för den aktuella kunden.

³⁹ Se t.ex. Finansinspektionen, Återkallelse av tillstånd, Finansinspektionens beslut 2011-12-06 (FI Dnr 11-1104) och Finansinspektionen, Återkallelse av tillstånd, Finansinspektionens beslut 2012-05-15 (FI Dnr 10-10416).

⁴⁰ Se Korling, Rådgivning eller marknadsföring?, s. 56 f. och Anderson & Korling, Bättre reglering av konsumentinformation på området för finansiella tjänster, s. 63.

ter. I Sverige har vi Allmänna reklamationsnämnden som endast kan pröva vissa av dessa tvister genom att nämnden inte prövar muntlig bevisning (vilket utesluter de flesta rådgivningstvister) eller tvister mellan näringsidkare. Det bör därför inrättas en särskild nämnd vartill en kund äger rätt att hänskjuta ärendet och där nämnden ges vidare prövningsmöjligheter än Allmänna Reklamationsnämnden, t.ex. att vid muntlig förhandling pröva bevisfrågor som uppfyller direktivets krav på utomrättslig tvistlösning.⁴¹

En sådan nämnd är redan i dagsläget efterfrågad, främst eftersom många anser att det finns behov av en specialnämnd med särskild kompetens för finansiella frågor. Det finns inte heller något motsvarande idag och behovet är trängande. Visserligen har SwedSec inrättat en särskild disciplinnämnd avseende branschens licensierade rådgivare och säkerligen kommer InsureSec att göra något motsvarande. Dessa nämnder är emellertid inte anpassade för att pröva tvister med muntliga inslag, något som saknas idag avseende tvister mellan rådgivare och dess kunder. En särskild Finansnämnd med särskild kompetens och behörighet att pröva dessa frågor utomrättsligt finns det således stort behov av.

Avslutande synpunkter

Som synes föreligger det ett flertal punkter som lagstiftaren och därefter Finansinspektion bör överväga för att möta kravet i direktivet om ett fullgott kundskydd avseende förmedling av försäkringar och finansiella produkter. Det är positivt att kraven förtydligas och att regleringen harmoniseras med motsvarande regler i MiFID- och PRIPs-direktiven men fortsatt kvarstår ett antal frågetecken som behöver rätas ut, särskilt avseende frågan om direktivet fortsatt ska möjliggöra för de enskilda medlemsstaterna att införa nationell särreglering. Därutöver finns det ett flertal åtgärder som måste genomföras för att säkerställa att kunderna erhåller förmedlingstjänster av hög kvalitet anpassade efter den enskilda kundens behov och önskemål. Säkerligen är det dock inte sista gången man har anledning att återkomma till frågorna om hur man bäst skapar ett effektivt kundskydd på finansmarknaden men som man brukar säga: "Rom byggdes inte på en dag".

Fredric Korling

---

⁴¹ Se Svenska Bankföreningen, remissyttrande 2012-08-31, s. 4, där föreningen ställer sig tveksam till behovet av en sådan nämnd avseende näringsidkare på försäkringsförmedlingsområdet eftersom det i övrig EU-lagstiftning brukar avses konsumentnämnder. Föreningen anser också att Allmänna reklamationsnämnden uppfyller direktivförslagets krav på sådan tvistelösning, något som jag ifrågasätter framför allt mot bakgrund av att reklamationsnämnden inte kan pröva muntlig bevisning (och därmed inte heller många av de rådgivningstvister som uppkommer mellan en kund och en rådgivare).